

Covey voor leerlingen

Hoe 7 gewoonten zorgen voor (persoonlijk) leiderschap bij leerlingen

In veel gesprekken met docenten uit het voortgezet onderwijs horen we terugkomen dat het steeds moeilijker is om leerlingen te motiveren. Docenten proberen dit op te lossen door aan te sluiten bij de leefwereld van de leerlingen, door het gebruik van multi-media en door boeiende lessen aan te bieden. Maar dat lijkt niet voldoende. In dit artikel beschrijven we een manier die er bewezen toe bijdraagt dat leerlingen meer gemotiveerd raken, hogere leerresultaten bereiken en die verandering in de schoolcultuur teweeg brengt.

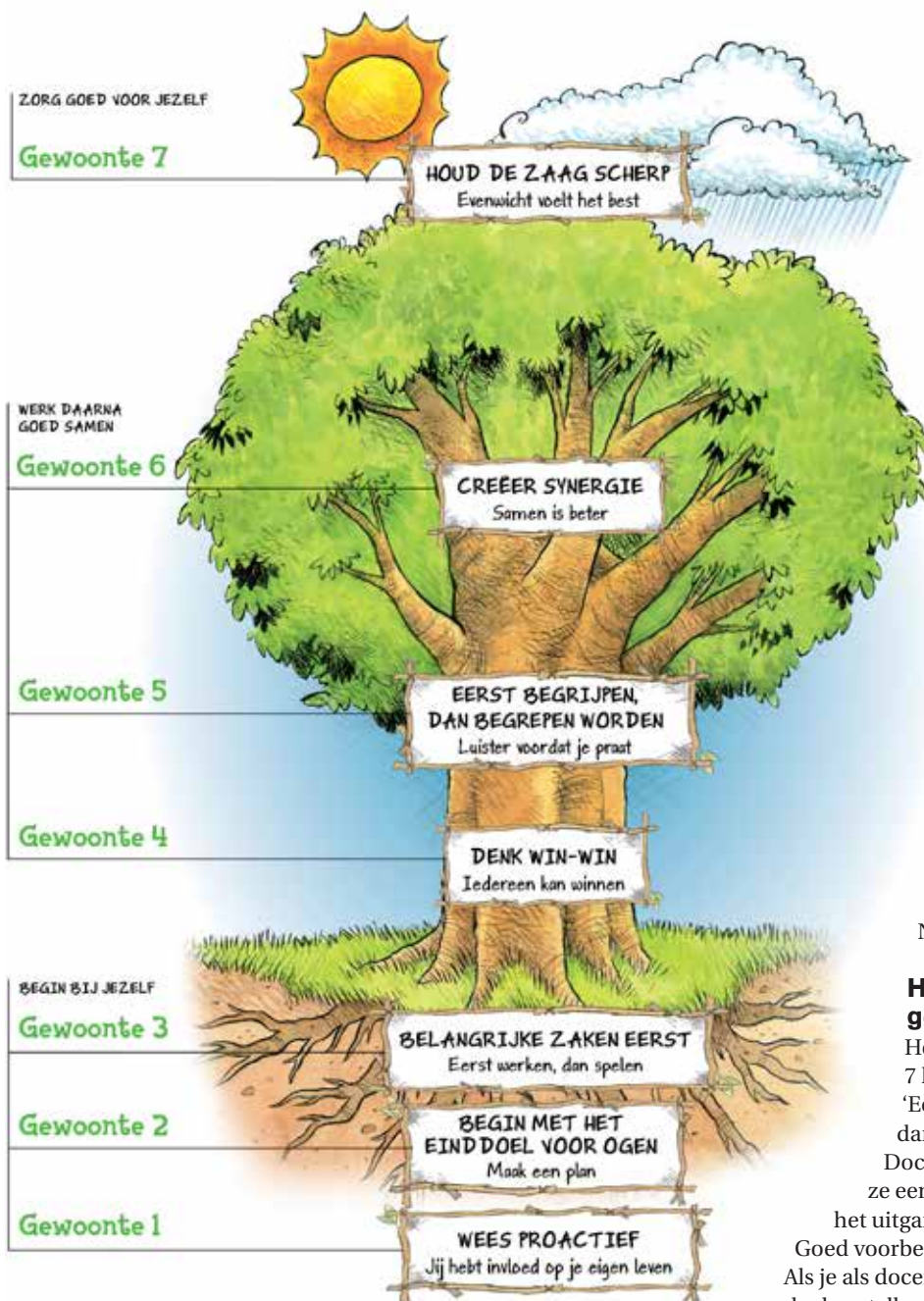
DOOR COR VERBEEK EN SIMONE SCHOLTEN

In Nederland is een aantal scholen gaan werken volgens de principes van Stephen Covey. Zijn boek 'The 7 habits of highly effective people' is het meest bekroonde leiderschapsboek aller tijden. De theorie achter de zeven eigenschappen is zo simpel en krachtig, dat het zich makkelijk breder laat vertalen. Speciaal voor het onderwijs

is door FranklinCovey Onderwijsgroep 'The Leader in Me' ontwikkeld, een programma waarin kinderen aangesproken worden op hun talenten en betrokkenheid, waarmee het persoonlijk leiderschap van leerlingen vergroot wordt en leerlingen gewoonten en levensvaardigheden aanleren om zichzelf te ontwikkelen tot succesvolle en gelukkige mensen.

Gewoonte 1	Wees proactief Ik neem de verantwoordelijkheid voor mijn eigen leven, ik ben trots op mezelf en neem initiatief
Gewoonte 2	Begin met het einddoel in gedachten Ik weet wat ik wil bereiken in het leven, mijn bijdrage in de klas doet er toe
Gewoonte 3	Belangrijke zaken doe ik eerst Ik doe de belangrijkste dingen eerst, ik maak een plan en volg dit plan
Gewoonte 4	Denk win-win Ik ga ervan uit dat iedereen kan winnen, als er conflicten zijn probeer ik die met respect voor iedereen op te lossen
Gewoonte 5	Eerst begrijpen, dan begrepen worden Ik luister echt naar mensen, ik probeer zaken door verschillende brillen te bekijken en te begrijpen
Gewoonte 6	Creëer synergie Ik werk samen met anderen, dan bereiken we meer, samen komen we tot een andere oplossingsideeën (1 + 1 = 3, 10 of soms wel 100!)
Gewoonte 7	Houd de zaag scherp Ik doe regelmatig aan sport, eet gezond en breng tijd door met vrienden. Ik leer niet alleen op school, maar ook thuis en buiten

De boom der 7 gewoonten

The Leader in Me

Uitgangspunt van The leader in Me is dat de wereld niet maakbaar is, maar dat je de invloed op je leven wel kunt vergroten door (zelf-)leiderschap. Het gaat erom leerlingen die eigenschappen mee te geven die hen helpen zichzelf te ontwikkelen. Die eigenschappen zijn de beroemde '7 Habits' van Stephen Covey.

Het is een manier van kijken, denken en doen die de dagelijkse praktijk op school kleurt en leerlingen helpt te

ontdekken wie ze zijn. Het programma, meer nog een proces eigenlijk, geeft alle betrokkenen een gemeenschappelijke taal: de leerlingen en hun ouders, leraren, onderwijsondersteunend personeel en leidinggevenden.

Het werkt als de olie in een motor: het verhoogt de resultaten van alles wat er toe doet in de school. Het verhoogt leerlingresultaten, versterkt de motivatie van leerlingen, vermindert disciplineproblemen en pestgedrag en verhoogt de betrokkenheid bij leraren en ouders. De Leader in Me is al jaren succesvol in de Verenigde Staten en is ontwikkeld door leerkrachten. Inmiddels zijn er steeds meer scholen in andere delen van de wereld die het programma gebruiken en is het programma volledig aangepast aan het onderwijs in Nederland.

Hoe werken de zeven gewoonten?

Het gaat om het ontwikkelen van 7 krachtige gewoonten (zie kader). 'Eerst maken we onze gewoonten, dan maken onze gewoonten ons.'

Docenten weten maar al te goed dat ze een voorbeeldrol hebben. Dit is ook het uitgangspunt van de zeven gewoonten.

Goed voorbeeld doet immers goed volgen.

Als je als docent wil dat leerlingen duidelijke doelen stellen en actief met de les bezig zijn, is het belangrijk dat ze weten dat jij als docent ook doelen stelt, verwachtingen in positieve zin

uitdraagt en leerlingen helpt hun eigen waarden en mogelijkheden te zien.

De zeven gewoonten zijn in elk vak toe te passen. Het is meer een proces dan een methode. Leerlingen leren doelen te stellen, leren opbrengstgericht te werken, en maken gebruik van port-folio's om hun doelen bij te houden en te evalueren of feedback te vragen. Dit kan in iedere les. Bijvoorbeeld bij het vak Nederlands door een doel te formuleren over het lezen van een gedicht (gewoonte 2), bij maatschappijleer door opdrachten te formuleren die gericht

Wat willen ouders?	21 ^{ste} eeuw-vaardigheden	De 7 gewoontes van effectief leiderschap
Onafhankelijkheid		Gewoonte 1, 2, 3
• Doelen stellen • Organiseren • Tijdmanagement • Planning	• Initiatiefrijk • Verantwoordelijk • Zelf-leidend • Persoonlijke effectiviteit	• Wees proactief • Begin met het einddoel in gedachten • Belangrijke zaken eerst
Wederzijdse afhankelijkheid		Gewoonte 4, 5, 6
• Team werk • Conflicthantering • Creativiteit • Analytische vaardigheden	• Problemen oplossen • Creativiteit • Communiceren • Samenwerken • Kritisch denken • Multiculturele vaardigheden	• Denk win-win • Eerst begrijpen, dan begrepen worden • Creëer synergie
Vernieuwing		Gewoonte 7
• Plezier • Zin om te leren • Goede gezondheid en persoonlijke verzorging	• Betekenisvol werk • Emotionele stabiliteit • Flexibiliteit	• Houd de zaag scherp (lichaam, geest, hart en ziel)

zijn op samenwerken (gewoonte 6), bij bewegingsonderwijs door te werken aan persoonlijke opdrachten (gewoonte 7). Uiteindelijk leren leerlingen een overwinning op zichzelf te behalen door proactief te denken, keuzes te maken, doelen te stellen en belangrijke dingen eerst te doen. Ze leren om beter samen te werken en samen te leven door het win-win denken en ze krijgen begrip en respect voor anderen in hun omgeving. Een handvat voor bijvoorbeeld het voorkómen van pestgedrag en motivatieproblemen kan worden gevonden in de *Zeven eigenschappen die jou succesvol maken!* Dit boek, geschreven door Sean Covey, is gebaseerd op het alom bekende boek van zijn vader en speciaal gericht op leerlingen in het voortgezet onderwijs. Het vertaalt de gewoonten naar activiteiten voor leerlingen.

Vaardigheden voor de toekomst

De zeven gewoonten helpen leerlingen effectief te zijn in communiceren en relaties. Ze bereiden de leerling voor op een toekomst in een veranderende samenleving. Als leraar is het van wezenlijk belang om leerlingen te helpen hun eigen waarden en mogelijkheden te ontdekken. Daarom wordt in dit proces sterk de nadruk gelegd op de waarde van persoonlijk leiderschap, autonomie, communicatie, samenwerking, initiatief en het unieke talent van iedere leerling. De zeven gewoonten zijn hiermee uitstekend toe te passen binnen mentor- of tutorlessen en tijdens LOB.

Het werken met de zeven gewoonten draagt bij aan schoolontwikkeling. Vanuit het voorbeeldgedrag van leraren die de gewoonten oefenen en voorleven in hun team en tijdens de lessen, ontstaat een cultuur van persoonlijk leiderschap bij iedereen op school. Leerlingen hebben op school vaak leiderschapsrollen: zij organiseren schoolfeesten, maken deel uit van een leerlingenraad, zijn aan het werk als mediator op het schoolplein of ontvangen gasten tijdens open dagen. Door op school actief, door alle lessen en activiteiten heen, de leerlingen te laten oefenen in leiderschapsrollen, vergroot je het zelfvertrouwen van de leerling en zie je hun talenten en kwaliteiten. Je geeft als school leerlingen de mogelijkheid om in diverse situaties op school, tijdens hun stage of excursies, te oefenen met 21ste eeuw-vaardigheden die ze nodig hebben om later bij te kunnen dragen aan de maatschappij.

The Leader in Me leidt leerlingen op met het zelfvertrouwen, de waarden en de vaardigheden die nodig zijn voor de samenleving van vandaag en morgen. En is dat niet wat we uiteindelijk allemaal willen? ●

► Cor Verbeek (c.verbeek@cps.nl) en Simone Scholten (s.scholten@cps.nl) zijn beiden werkzaam voor CPS Onderwijsontwikkeling en advies. CPS is in Nederland de exclusieve partner van FranklinCovey en werkt met gecertificeerde trainers. Op www.cps.nl/covey kunt u meer lezen.